

K É T F I A T A L

Az ifjúsági mozgalom problémáiról beszélgettünk Szabó Ferenc elvtárral, a DISZ-bizottság irodájában.

— Valóban, ha a fiatalok férjhez mennek, vagy megnősülnek, — sokan nem végzik tovább a DISZ-munkát — mondta.

— Van-e olyan fiatal pár, aki végzi?

— Van! — vágta rá szinte gondolkodás nélkül, de aztán vissza akarta «szívni»: — amelyikre hirtelen gondoltam, nem újságba való.

— Nem?!

— Kicsit kényes a helyzet, de érdekes a történet...

— A fiatalok problémáiról van benne szó?

— Igen. Eppen arról.

Akkor ez újságba való! Sőt. Amikor megismertem Goóg Mariát és Varga Lászlót, Ady szavai jutottak eszembe... Ady írta egyszer: «Az a riporter mit tudta, hogy ebbe egy kész regény van végleg eltemetve...»

S hogy e két fiatal élettörténete ne legyen végleg eltemetve, röviden leírom.

1.

Mind az öt testvér ott sündörgött az anyjuk körül.

— Neked kell elmenni a csendőrekhez Sándorfalvára, — mondta csendesen beteg anyja a kis Marinak — nővéred itthon marad a kisebbekkel, neked kell szolgálnod helyette.

Még friss volt a hant a temetőben: apjukat nemrég temették.

Másnap már a kis Mari, az alig hat éves kislány, ott volt a csendőreknél. Sokszor megverte az aszszony, pokol volt az élete. Egyszer este Mari sírt, zokogott, meg akart szökní. De csak ottmaradt. Anyjék Mindszentben, ő itt Sándorfalván, nem tudott a Tiszán átmenni, — maradt.

1944. október 6-án egy nappal a szovjet csapatok felszabadítása előtt, felpakoltak a csendőrek egy kocsira, a nagy ládák mögé hátra ültették a kis cseléd lányt és: »menekültek«.

Elkerültek Fadra, egy nagy gazdához. Már nem volt cipője, leszakadt a lábáról, de minden vasárnap ott kellett állnia a hideg templomban és imádkoznia Hitler győzelméért.

2.

Karácsonykor ért haza, mezítláb. Hat hónapig ágyban feküdt, aztán behurcolkodtak abba a kis házba, amelyet a Goóg család kapott. Ő is elkezdett dolgozni, hat hold földjüknél, — a sajátjukon.

Anyja ismét beteg lett, pénz is kellett valakinek keresni, — Mari-ra esett a választás. A mindszeinti temetkezési vállalkozóhoz került cselédnek. Teltek az évek, Goóg Mária 16 éves lett, de nem tudott eljutni se moziba, se bába, pedig nagyon nagyon szeretett volna: nem engedték el még vasárnap sem a munkából. Azt mondták, hogy elcsavarják fejét a legények, nem neki való az, hogy képzeli...

1950. május elsején délután azonban kiszökött a majálisra, a pályára. Tetszett is ott minden. S egy fiatal, szőkés-barna fiú szemet vetett rá. Mari sem sütötte le a szemét — a legény nekibátorodott.

— Jöjjön el a mozi felé, aztán elmegyünk megnézni az előadást.

— Nem lehet, a jószágokat kell megetetni.

— Dehogyan is nem. — erősködött a legény, s ha moziba nem is mentek el, legalább hazakísérte.

Ettől kezdve Varga Laci minden szombaton meg vasárnap ott leste kerékpárjával a temetkezési bolt kirakata előtt a leányt. Mari mindig várta a szombatot. Laci Szolnokon volt közműves átképzős és akkor jött haza.

A kirakatban lesősdinek azonban egyszer vége lett: 1951. pünkösdkor megvolt az eljegyzés és augusztus 11-én megesküdtek.

Ágyhuzaton, s a ruhán kívül semmije sem volt a fiatalasszonynak, még nagykabátja sem, csak egy fekete kiskabátja.

— Nem félünk az élettől, fiatalok vagyunk, keresünk rávalót, — mondta Laci, az újdonsült férj lelkesedéseivel.

A szót tett követte: két hónap alatt vettek nagykabátot mindket-

tjüknek. A lakodalmi adósságot is kifizették.

Lacit — 21, éves volt — ősszel behívták katonának.

3.

«En otthon üljek, várjam míg a férjem leszerel és megveszi a bűrt? ...» — töprengött a fiatalasszony. Nővére Szegedet lakott és egy alkalommal, amikor otthon volt látogatóban, megemlítette, hogy a Szalámigyárban — úgy hallotta — munkásokat keresnek.

— Lakhatnék én nálatok? — tette fel halkan a kérdést Mari.

— Persze, csak gyere.

Mari nagynehezen megtalálta a tiszaparti üzemet. Bement, jelentkezett.

Másnap már a gyárban dolgozott. Ekkor 1952. január 9-et írtunk.

Az első dolga volt, megírni mindent az élettörténetéről. Laci meg visszárta, hogy dolgozzon szorgalmasan, ő is jó harcosa akar lenni néphadseregünknek.

Nyáron odakanyarította nevét a DISZ belépőre: Varga Lászlóné.

Ősszel már vezetőségi tag lett, belépett a kultúrcsoportba, táncolt, színdarabban szerepelt, szorgalmasan járt a DISZ szemináriumra, olvasott, tanult, sportolt, súlyt dobott, röplabdázott. Felvitték jó munkájáért a Népstadion megnyitására. Budapesten a Kinizsi versenyén súlylökésben második lett.

Javasolták DISZ iskolára. Az első szemináriumon még szólni sem mert, — a második héten azt mondta a szemináriumvezető:

— Hagyj másokat is szóhoz jutni Vargáné elvtársnő.

Mindent megírt Lacinak. A katonai egység párttitkárától pedig, ahol férje szolgált, kapott egy levelet, amelyben nagyon megdicsérték Lacit, milyen kiváló katonára, mindenütt megállja a helyét, dícséretben is részesült többször, a DISZ-munkából is jól kiveszi részét.

S mindig, amikor Laci hazajött szabadságra, vagy eltávozásra, megbeszélték, mi történt velük, hogyan élnek, hogyan dolgoznak.

— Tudod — mondta a szerelmes, férj és magához ölelte, feleségét — megírom a mi életünk történetét. Azt adom címné, hogy »két fiatal, akik nagyon szeretik egymást«. Már több füzetet teleírtam...

Egy alkalommal, amikor ismét hazajött szabadságra, este a Szalámigyár kultúrcsoportja éppen előadást tartott.

— Gyere el te is Laci,

— Nem megyek.

— Gyere na, én is táncolok az előadáson.

— Nem megyek, te se menj.

Egyszer jövőre haza, s neked fontosabb a tánc?!

— Ne haragudj, de én vagyok a szólótáncos, nélkülük... Nem lehet. Csak nem hagyom ott őket, úgy szeretek köztük.

— Hát ha őket jobban szereted, mint engem, akkor erídj!

Mari ment, Laci pedig szétépte a vékony füzetbe írt élettörténetet. Elkecserezte ment vissza az egységhez.

Amikor Laci leszerelt, akkor a DISZ ismét egy nagy feladattal bízta meg Vargánét: vezessen politikai kört.

— En?!

— Igen, te — mondta neki az üzem párttitkára is — kiválóan végeztél tavaly is a szemináriumot...

Laci a 65/1-nél kőműves lett, s mindketten a városi DISZ bizottság aktíváiként dolgoztak. Otthon keveset voltak, a DISZ, s az egyéb társadalmi munka nagyon lekötötte őket. Laci semmiképp sem akart belenyugodni abba, hogy Mari jár a táncsoportba is, többször szóváltás támadt közöttük emiatt.

— Ha neked fontosabb a tánc, akkor el kell válnunk.

— Már pedig én nem hagyom ott a csoportot. Egész életemben szenvedtem, most sem csinálhatom azt, amit szeretnék?!

1953. december eleje volt. Laci a vállalat munkásszállására költözött, Mari ott maradt nővérénél, — különváltak.

4.

A Szalámigyárban és a DISZ bizottságban is megtudták, hogy a Varga házaspár külön él. Szabó elvtárs, a DISZ bizottság agit-prop. titkára mindkettőjükkel elbeszélgetett, Marival az üzem párttitkára is. Arról akarták meggyőzni őket,

menhíre helytelen, hogy külön élnek.

— Ezt én is tudom — mondta mindkettő, de fiatalos dac volt bennük.

Karácsonykor Mari hazament Mindszentre édesanyjához. Amikor leszállt a vonatról, látta, hogy Laci is hazajött. A fiatalasszonyt nagyon bántotta, hogy így élnek, hisz még alig voltak együtt, és elhatározta: ha Laci nem jön el hozzájuk, ő megy el Laciékhoz.

Ott kuporgott a kemence padkáján, sírt is, — már délfelé járt az idő. «Hogy eltervezte, ha leszerel így lesz, meg úgy...» Egyszer csak belépett Laci. Férje nem szólt egy szót sem, Mari anyja késztette ebédhez, egymás mellé ültette a két fiatal, délután meg elzavarta őket a moziba.

Laci akkor otthon maradt. Szegeden pedig bútorozott szobába költöztek.

Nemsokkal utána — ez év januárjában — ünnepséget rendeztek a Szalámigyárban. Mari tudta: ekkor kapja meg a sztáhanovista oklevelet.

— Gyere el az ünnepségre — kérte Lacit, s nem mondta meg, hogy mi lesz ott, meg akarta lepni.

— Nem megyek, te se menj. Hazamegyünk édesanyárhoz.

— Ne most.

Laci kötötte az ebet a karóhoz és Mari kibökte, hogy milyen megtiszteltetés éri majd őt az ünnepségen. Ez sem hatott, — Laci elment Mindszentre. Mari könnyes szemmel vette át az oklevelet, és a 200 forint jutalmát.

Másnap büszkén, mosolyogva mutatta férjének az oklevelet, amikor az Mindszentől hazajött.

— Ez szép, — mondta csendesen Laci, — nagyon szép... Te lehagytál engem, de majd meglátod, nekem is lesz sztáhanovista oklevelem.

S Mari ekkor elárulta, hogy kiváló munkájával jól keresett, és ötezer forint spórolt pénze van. Mindjárt hozzá is tette:

— Vegyünk bútort, meg lakást.

Laci össze-vissza csókolt a feleségét.

Megvették a bútort, kis szobakonyhás lakást is szereztek és Mari egy napon kipirult arccal jött haza. Kezében vékony kis piros könyvecske: a húsz éves DISZ fiatal, kiváló, szorgalmas munkájáért felvették a párt tagjelöltjeinek sorába.

Laci elkísérte feleségét a röplabda tréningre, segített a szemináriumra való felkészülésben, s örömmel hallgatta, mikor Mari újságot:

— Senki sem hiányzik az én politikai körömből!

— Milyen aranyos, ügyes kis asszony vagy!

Márciusban Laci is hazahozta tagjelölti könyvét: ő is még csak 23 éves.

Május elseje előtt ismét büszkén állított be.

— Ötletnap volt a vállalatnál, két ötletért kaptam hatvan forintot.

— Gratulálok, — mondta kedvesen Mari.

— Most azt akarom, hogy a dauerodatt ebből a pénzből csináltsd meg. Ez legyen a májusi ajándék.

Ugy is volt. De Mari még nem árulta el, hogy gyűjtött megint pénzt ágytakaróra. Vesz egy csörgőórát is, mert már nagyon kell, — ezzel lepi meg férjét.

Május elsején ünnepelték a negyedik évfordulóját annak, hogy Mindszentben megismerkedtek.

5.

Ma a fiatal békeharcosok nagy tavaszi seregszemléjén a Varga házaspár is ott van. Ünnepelnek, ünneplik szabad, határtalan lehetőségeikkel teli fiatal életüket. Ele-tük, munkájuk olyan, mint sok-sok ezer DISZ fiatalé, akik szívükkel, lelkükkel, a szebb élet kialakításán fáradoznak.

Es nagyon szeretik egymást.

Markovits Tibor

Még ebben az évben elkészül Juhász Gyula szobra

A „Délmagyarország” május 7-i számában „Haladó hagyományaink jelképei: a szobrok és emléktáblák” címmel cikk jelent meg. A cikkirő többek között megemlítette, hogy a Társadalom- és Természettudományi Ismeretterjesztő Társulat megyei irodalmi szakosztályának elnöksége „megszerzte javaslatokat tesz a tanácsoknak a helyi irodalmi örökség látható jeleinek létesítésére és megbecsülésére”. A társulat Szegeden „kezdemenyező lépéseket” kíván tenni, hogy Juhász Gyulának szobrát emeljék.

A szegedi Móra Ferenc Múzeum

Hivatkozással 81-1954. sz. levelükre, értesítem az elvtársakat, hogy Juhász Gyula szobrát az 1954. éves szobortervünkbe belevetjük. A szobor a tervek szerint kb. 3 méteres nagyságban készül el. A Pantheon hiányzó szobrainak pótlásával is foglalkozunk. Kivitelezésükre azonban csak későbbi időpontban kerülhet sor. Tóth József s. k. osztályvezető.

Ezek szerint a Népművelési Minisztérium, kormányprogramunk keretében biztosítja nemzeti, haladó hagyományaink megbecsülését és különösen örvendünk, hogy Juhász Gyuláról még ebben az évben, valóban méltó és impozáns méretű szobor készül.

Itt említjük meg, hogy a Csongrádmegyei Népművelési Osztály

1954. február 3-án hivatalos előterjesztésben kérte az illetékes Népművelési Minisztériumot, hogy a szegedi Pantheonban lévő szobrokat és plaketteket egészítse ki. Kérte azt is, hogy többek között Juhász Gyulának, Mikszáth Kálmánnak, Gárdonyi Gézának, Bartók Bélának szobrait készíttesse el, illetőleg megfelelő hitelkeret biztosításával azok kivitelezését iktassa programjába.

A Népművelési Minisztérium még február 26-án, 863-1-4-1954. sz. leiratával a következőket közölte a Móra Ferenc Múzeummal:

A közelmúltban tárgyalt a helyi képzőművészeti bizottsággal arról, hogy József Attila, Juhász Gyula, Móra Ferenc és Szántó Kovács János emléket szobrokkal, képekkel meg kell alkotni művészeink — a Népművelési Osztály személyre szóló megbízása alapján — még ebben az évben örökíteni meg.

Bálint Alajos, a Móra Ferenc Múzeum vezetője

Az országban Szegeden mutatták be először a „DIVSZ tevékenysége” című kiállítást

Szombaton délután nagyszámú érdeklődő jelenlétében nyitották meg Szegeden a Városi Testnevelési Sportbizottság épületében a „DIVSZ tevékenysége” című kiállítást. A világ ifjúságának életét és harcát békeakarát bemutató képeket,

festményeket — amelyet most mutatnak be először hazánkban — Szeged ifjúsága nevében Nagyiván Mihály elvtárs, a szegedi városi DISZ-bizottság titkára vette át Főti Pál elvtáristól, a DIVSZ küldöttétől.

Csütörtökön Kiss Árpád elvtárs, könnyűipari miniszter előadást tart a Pártoktatás Házában

Kiss Árpád elvtárs, könnyűipari miniszter május 13-án, csütörtökön délután 5 órakor a Pártoktatás Házában előadást tart: „Iparunk időszerű feladatai” címmel.

Az előadásra ezúton is felhívjuk az üzemek műszaki vezetőinek, párttitkárainak, DISZ-szervezetek titkárainak figyelmét.

A szegedi egyetemi énekkar vendégszereplése a debreceni Csokonai színházban

Jelentős mozgalom indult meg nemrég az egyetemi városok között. A kulturális kapcsolatok elmélyítése céljából, az egyes tudományegyetemek kölcsönösen vendégszerepelnek és látogatást tesznek egyetemi városaikban. Ennek jegyében láthatuk és hallhatunk néhány héttel ezelőtt a pécsi egyetem és főiskola együttesének vendégszereplését itt Szegeden. És ugyanezen a mozgalomnak a keretében készül Debrecenbe most, május 10-én, a Szegedi Tudományegyetem központi énekkara. A vendégszereplés a debreceni egyetem meghívására történik a Csokonai színházban. Egyetemünk

énekkarának ez lesz az első komoly erőpróbája, mivel alig két hónappal ezelőtt alakult meg; de ez a fiatal, száz tagból álló kórus már eddig is igen szép munkát végzett. A napi munka után az audiórium maximumban összegyűltek az énekkar tagjai, — hallgatók, tanárok, egyetemi dolgozók — és Kertész Lajos karnagy vezetésével lelkesen tanulták be a számokat. A vendégszereplésen résztvevő az egyetemi pártbizottság részéről Krajók elvtárs, egyetemi részről pedig Martonyi János rektorhelyettes elvtárs.

W. E.

A szegedi termelőségkezelők kongresszusi versenyében a Táncsics Isz vezet

A szegedi határ tsz-ei, — mint ismeretes — a közelgő pártkongresszus tiszteletére versenybe léptek egymással. A Táncsics és a Felszabadulás tsz között folyik a párosverseny is.

A Táncsics és a Felszabadulás tsz tagjai igen komolyan veszik a nemes vetélkedést. Nem elégednek meg csak azzal, hogy milyen a helyzet egy-egy tsz-ben az elmondás után, — hanem ellátogatnak egymáshoz, s ott nézik meg, hogy s mint áll a vetélytárs.

A minap a Táncsics tsz-ből Csúcs Mihály elvtárs, az elnök és Kósó István elvtárs, a növénytermelési brigád vezetője ellátogatott a Felszabadulás tsz-be. Határszemlét tartottak, s jegyezték a tapasztalatokat. Ezután a Felszabadulás tsz elnöke: Árendás György elvtárs tett látogatást a Táncsics tsz-nél.

A kölcsönös látogatás, alapos el-

lenőrzés után a versenybizottság megállapította: a Táncsics és a Felszabadulás tsz párosversenyének eddigi szakaszában a Táncsics tsz jár az élen. A soros mezőgazdasági munkákat, terveket előbb teljesítették, mint a Felszabadulás tsz tagjai. Igaz, hogy a Felszabadulás tsz-ben is dicséretes és lelkes a munka, — ott járnak a Táncsics nyomában. A Felszabadulás tsz tagjainak a véleménye: elhagyjuk a Táncsics tsz-t, mi leszünk az elsők. A Táncsics tsz-ben úgy tartják: nem engedjük át az elsőséget.

Igy folyik a szép verseny.

A szegedi tsz-ek kongresszusi versenyében is a Táncsics termelőségkezelő vezet. A második a Dózsa tsz, a harmadik pedig a Felszabadulás tsz. A kertészet terén a Haladás tsz tagjai büszkélkedhetnek a legjobb eredménnyel.

Az angol sajtó az amerikai diplomácia genti szerepléséről

London (TASZSZ). Angliában egyre növekvő elégedetlenség tapasztalható az Egyesült Államok erőszakra és fenyegetésre épített politikája miatt.

A „New Statesman and Nation” című lap megállapítja, hogy Dulles genfi elutasítását már az értekezlet megkezdése előtt az erő aktusaként tervezték meg.

ehelyett azonban elutasítása az el-

képesztő kudarc szimbóluma” lett.

A „New Statesman and Nation” felhívja a figyelmet arra, hogy az Egyesült Államok kudarca ellenére „mégis általános kereszteshadjáratot szándékozik szervezni a Távol-

Keleten Kína ellen”.

és azt írja, hogy éppen Angliának kell kijelentenie: „elég!”